

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Omagii Suveranului.

La adunările populare convocate de deputații noștri și ținute cu mult succes moral, o manifestație de căpetenie au fost omagiile aduse Suveranului. De când ținem minte, așa a fost aceasta totdeauna: de câteori poporul nostru s'a adunat, fie pentru a-și formula o dorință politică, fie pentru a-și discuta treburile sale culturale, el s'a gândit totdeauna la domnitorul țării, căruia i-a trimis asigurări de credință.

De data asta însă, omagiile adresate de Români din toate unghiurile țării nu sunt pornite numai din uz și din venerația așazicănd istorică a noastră pentru capul încoronat. Ele nu se pot asemăna nici cu pompoasele fraze, pe cari partidele maghiare le adresează Suveranului dela banchete, cu mese bogate. Cu tot tonul lor moderat, telegramele noastre nu sunt numai o expresie sinceră a adânc înrădăcinatei noastre afecțiuni, ci sunt în același timp și o plângere, — o protestare dacă voiți — împotriva modului cum guvernul maghiar voiește să se facă mijlocitor între voința Suveranului și popoarele credincioase.

E vorba de votul universal. Ca un fulger s'a împrăștiat printre naționalități vestea, că este însăși dorința M. Sale, ca în sfârșit dreptate să se facă tuturor și ca pe viitor ori-și-care cetățean partaș deopotrivă să fie la hotărârea soartei acestei țări. Din acel moment numele Domnitorului, ca a supremului salvator,

eră pronunțat cu smerenie printre toți. M. Sa ajunsese iarăș la o popularitate cum o avusese în vremile începătoare ale domniei Sale. Cel puțin la noi Români, vestea aceasta a produs o atât de enormă bucurie, de pare-că ar fi fost chestiunea de o eliberare din o a doua iobăgie. Iși poate inchipui însă ori-cine ce deprimare generală a produs în urmălunga trăgănare a făgăduitei reforme, ce tristă decepție ne-au adus continuele vești din tabăra guvernului, știri cari ne spuneau, că mai pe sus de voința Suveranului ar vrea să se ridice machiavelismul kossuthist și că în locul unei idei generoase, mărețe, care să așeze monarhia pe o bază prosperă și deplin mulțumitoare, are să triumfe iarăș reacțiunea ungurească.

Telegramele noastre omagiale sunt deci și icoana acestei neliniști. Și dureros este, că motivele îngrijorării noastre se tot îngrămădesc. Ziarele guvernului aduc informațiuni tot mai nefavorabile nouă. Ele vorbesc de succesele guvernului obținute dela Suveran, de o sancțiune prealabilă a unui proiect monstruos. Și cu toate contrazicerile acelor ziare, ceva pare a rezultă totuș din ele, că principiul egalității votului dela cetățean la cetățean, a fost jertfit; iar dacă aceasta așa este, dacă Suveranul a cedat în adevăr insistențelor consilierilor săi budapeșteni, liniștea noastră și a majorității locuitorilor acestei țări e sdruncinată pentru timp îndelungat și avem destule motive a o mărturisi aceasta și Domnitorului.

E desigur o clipă critică, un moment de grea cumpănă, mișcarea în vederea votului universal. Și punctul critic este însuș faptul că s'a pus în joc numele Suveranului. Alternativa este pusă așa, că sau va învinge principiul votului obștesc, cum îl dorește M. Sa și atunci popoarele credincioase se vor invol în dinasticismul lor și vor continua cea mai pacinică și mai rodnică viață pentru țară și tron, sau va birui șiretenia și voința guvernului unguresc și atunci desorientarea crește și tulburările între cetățeni nu vor avea sfârșit.

Cât ne privește pe noi Români, ar însemna să fim neconsecvenți cu noi înșine, dacă, cu toate motivele de neliniște, am pierde de pe acum ori-ce nădejde în Domnitor. Credința noastră într'ânsul a fost mare și în cazuri, când se părea că se îndepărtează de noi. Fie că-i zicem „Impărat“, ca poporul, care așa s'a pomenit din strămoși; fie că-i zicem „Rege“ ca cei-ce cunosc mai bine dreptul public al Ungariei, — noi nu vedem într'ânsul decât pe Domnul, pe părintele țării, care nu poate și nu trebuie să împartă pe supușii săi în categorii. Astfel simțim și sperăm și acum. Iar rostul omagiilor este, de a I-o aduce la cunoștință.

Sfârșindu-se „Hanul dela Stena“, în curând vom începe să publicăm în revista noastră o serie de schițe și amintiri din viața gazetarilor bucureșteni, datorite colaboratorului nostru Victor Eftimiu.

FOILETON.

Cain.*)

— 1907. —

I.

In vremi demult s'a așternut sub glie
Și trupul tău și mâna vinovată,
Dar Cain tu, păcătuirii tată,
Tot mai resai și-'n vremea mea târzie.

Azi crește iarbă proaspătă, curată,
Pe groapa ta de veșnică urgie
Dar, vezi, păcatul pururi reînvie
Nu l-a primit țărîna 'nfiorată...

El s'a 'mpărțit în largul lumii noastre
Se sbuciumă neadormit în fire
Pe plaiuri verzi, pe stâncile sihastre.

Noi îi simțim ispita 'nfrigorată
Nepoți ai tăi, partași în moștenire
Purtăm în suflet zestrea blestemată!

II.

Simțeam demult suflarea de otravă
Cum doarme 'n pieptul fraților de-o mamă,
Cum din cetății cu turnul de aramă
Purcede 'n lunci și 'n creștet de dumbravă!

Vedeam cum duhul negru se destramă,
Mă înecă funinginea grozavă
Și deslușeam clocotitoarea lavă
Cum se 'nfiripă nebăgată 'n seamă.

Tu frate rău, cu inima flămândă!
Când Aveli mii cerșetoreau iertare,
Nu te-ai oprit în drumul de osândă!

Păcatul tău și-a înțefit avântul
Și n'ai avut nici milă, nici muștrare
Când otrăveai în urma ta pământul!

III.

Azi s'a aprins oceanul tău de ură,
Azi limbi de foc despică aurora,
Pierzarea astăzi își întinde hora
Și despletită urlă 'n bătătură.

S'a început războiul tuturoră...
Azi strig'acei ce mii de ani tăcură;
Deslănțuita patimii arsură
Azi prăpădește 'n trăsnete Gomora!

Bieți munți bătrâni! Voi gemeți azi de jale
Deatâtea-ori v'aș fi mutat din cale,
Voi stavila atâtor visuri moarte!

V'aș prăvăli azi munte peste munte,
Intre pământ și cer v'aș face punte
Să n'aud plânsul fraților departe!

Octavian Goga.

*) Din volumul de poezii ce se va pune sub tipar.

Din problemele noastre culturale.

Peste câteva zile, iarăș se deschid porțile școalelor. Părinții — după cum și lucru firesc este, sunt îngrijorați de viitorul fiilor lor și în dorul lor de a-i vedea procopsiți și fericiți aleargă cu sutele și cu miile spre zidurile cele pompoase ale școalelor dela orașe — ca să-și înscrie pruncii la școale.

Putini — foarte puținii sunt cari pregătesc fii lor pentru anumite cariere, cei mai mulți își îndreaptă pașii spre școală, mai mult ca să imiteze pe alții, să dea pruncii la carte, să absolvați bunăoară gimnaziul, apoi vor vedea ce carieră vor alege. Până bine de curând trebuia să sprijinim aceasta pornire. Erau multe terene deschise, multă lipsă de oameni cu carte în poporul nostru — și multe slujbe le dădeam străinilor, pentru că nu aveam fii de neamul nostru, cari să ni-le ceară. Azi nise pare, că am greși mult, dacă nu ne-am face seamă cu întrebarea, ce viitor vor avea atâtea sute și mii de oameni, — cari învață carte fără plan, fără să știe pentru ce — și fără de a ști anume ce prospecte vor avea în viitor.

In advocați avem o abundență încât azi mâne, se vor improcesua advocații unii pe alții ca să poată trăi, la judecătoria, ai noștri pot intra numai ca prin urechile acului și pânea ce li-se dă e foarte amară, la administrație sunt expuși să nu fie candidați și aleși după legea de acum, care poate dăinui încă decenii întregi.

Filozofia, care pregătește pe tineri pentru cariera de profesori, având noi 3—4 gimnazii, și neputându-i aplica pe toți, deja până acum a împins pe unii să treacă la stat — și noi știm ce va să zică azi un profesor român la un gimnaziu de stat. Naționalicește — este aproape pierdut.

Ar mai rămâne agricultura, medicina, tehnica, ca terene cari nu sunt exploatate din deajuns, dar în lipsă de moșii mari, s'a dovedit că chiar și aceia,

cari au învățat agricultura superioară, sau au trecut granița, sau au vegetat mai mult, decât au trăit cum se cade.

Ei bine — apoi pentru cine să învețe pruncii noștri?

Biserica a avut până acum vr'o 10 ani, mare lipsă de preoți și învățători. După toate semnele — în scurtă vreme se vor ocupa și cele mai slabe parohii, unde nu găseai om să umbli cu lampa aprinsă țeara întreagă. Învățătorii câți îi avem abia îi putem așeza — și la câte un post mai bunșor reflectează cu zecile, iar învățătoarele — cualificate în preparandiile noastre pe cale privată și cele ce s'au cualificat în cale ordinară în preparandii de alte confesiuni ori de stat, ne cer posturi, fără să le putem da, — după ce poporul în cele mai multe locuri, nici să audă nu vrea de dascălițe, deși unele s'au dovedit în multe cazuri, mult mai destoinice, mai devotate slujbei lor și au arătat rezultate întreit mai bune, ca învățătorii — bărbați.

Din producțiunea cea mare de clerici și pedagogi, în timpul din urmă, ne am ales cu corupțiunile cari grasează ca o boală și se lătesc tot mai mult în paguba noastră morală.

Am ajuns, de nu se mai întreabă, ce aptitudini are candidatul, dar se întreabă, câți bani are, cât poate da pentru beuturi, cu cât poate acoperi cheltuielile electorale, cari încep să se ridice la sume fabuloase.

Rolul cărcimarilor începe a fi aproape decizător, cât pentru trebșoarele din comune. Ce să facă un biet de om sărac lipit pământului cu diplomele, cu atestatele cele bune în fața atâtor mișelii, pe cari le vedem zilnic, dar nu avem putere de-ale stârpî din rădăcină?

De sine înțeles, că acum e târziu și pentru el și pentru părinții lui, de a se îndeletnici cu altă meserie și a-și căuta altă ocupație.

Oare nu ar fi mai bine, dacă un număr mare, de tot mare al pruncilor noștri ar întoarce spatele gimnaziilor și școalelor medii după ce au făcut câte 3—4 clase, și ar îmbrățișa cariere inde-

pendente, și mai ales, dacă ar îmbrățișa cariera comerțului, care odată a fost în floare la macedo-români și așa numiți greci — și nu am lăsa ca jidanii și alte neamuri să ocupe acest teren foarte rentabil.

Asemenea sunt multe ramuri de industrie cari oferă o existență sigură, cari acum toate sunt ocupate de străini, cum ar fi exploatarea de păduri, producerea viței de vie în mare, aplicarea unora din ai noștri ca otelieri, cofetari, bucătari, grădinari, producători de legume și zarzavaturi, tot întreprinderi pe cari tineri cu ceva stare și pregătire și-le pot însuși în scurtă vreme, pot trăi și pot fi neatârători fără ca să-i aleagă și candidaze nimenea și să cheltuiască cu sutele și cu miile până ce ajung la oarecare diplome după cari apoi nu pot trăi.

Scriem aceste chiar la începutul anului, și nu putem din destul povățul cărturărimea dela sate, ca să îndemne pe fruntașii satelor noastre, ca să dea în această direcțiune povăț pentru viitorul pruncilor lor.

Așteptăm, ca învățătorii noștri și preoții noștri să premeargă ei cu bun exemplu în privința aceasta.

Azi cel mult, tineri eminenti, tineri cu talente extraordinare și din părinți cu dare de mână, să absolvați gimnaziile, ceialalți toți, dar toți să caute să îmbrășeze alte cariere în interesul lor și în interesul neamului nostru.

Pentru noi proletariatul intelectualilor ar fi și o rușine și o mizerie nespusă — și nu e permis ca să lăsam lucrurile să degenereze până acolo.

Dăm semnalul din bun timp, și ceice au urechi sperăm că vor auzi glasul nostru. La câte un stipendiu de câte 100—200 coroane se îmbulzesc reflectanți cu sutele. Stai încremenit și nu știi cărui să i-l conferezi, ca mâne poi-mâne să fie un „pârlit“ învățat, cum îi numesc cei din România liberă pe domnii fără de căpătâiu.

Să ferim neamul nostru de „pârliți“, cari pot deveni o primejdie națională.

Acasă...

Se reintorcea, aproape îmbătrânit.

Sufletul îi eră bătrân de multă vreme. Dar revederea locurilor copilăriei, îl inseninase.

Ca prin vis, deslușea larma orașului. Străzile pline de praf ale Atenei, soarele revărsat cu atâta belșug, pe casele albe, pluteau tot mai rar în ochii minții sale.

Incepea să uite.

Uită nopțile pierdute cu prieteni cheflii, prin cafenelele dela marginea orașului. Uită cărțile greoaie, cu care-și îndopase tinerețea — în goana după măririi îndoelnice — uită amezile fierbinți, cu nesfârșite ceasuri de melancolie și dor de-o viață nouă...

Eră acasă acum, eră la el acasă...

Intins pe iarba subțire și foarte înaltă a livezilor, sau sub moliftul uriaș din dealul mănăstirei își umplea sufletul cu seninătatea cerului de primăvară, cu mireazma florilor, cu adierile vântului.

Simția tresărind în sufletul său viața de odinioară, pierduta viață a copilăriei — plină de soare și de fluturi, lipsită de truda grijilor...

Erau aceleași locurile de altă-dată. Iarba se indoiă în aceleași legănări de valuri, fluturii purtau aceleași haine pestrițe de odinioară și, ciudat, chiar inima lui, inima ce și-o crezuse putrezită de atâta vreme, tresărea în piept, nerăb-

dătoare, setoasă de viață ca în vremea de demult.

Eră fericit, o, fericit cum nu mai fusese.

La ce bun toate frământările acelea de pân'cum, alergările după alte vise, întrecerile zadarnice — după o fericire căutată?

Dar fericirea eră în satul lui, în frumoasele grădini părintești, în casa bogată a părinților săi...

Și aci tresare.

Păreri de rău îl copleșesc. Părinții lui? Nu-i văzuse de mult și nu eră să-i mai vadă.

De tatăl său, abia-și mai aducea aminte.

Eră copil când îl văzuse plecând, să nu se mai întoarcă.

Mănat de doruri, copilul plecase și el, în lume, — și se întorcea abia acum, zece ani după moartea tatălui — câteva zile după ce mama lui, plânsese atâta pe scrisoarea unde-i vesteă sfârșitul apropiat, chemându-l încă odată, cea din urmă dată, la sânul ei...

Bătrâna murise, fără să-l mai vadă.

Și el plânsese mult pe mormântul din curtea mănăstirei, plânsese roscolind printre lucrurile ei, — atâtea lucruri cari erau ale lui, ale singurului copil.

În cuferile vechi, mirosind a cuișoare, printre hainele bătrânei, găsea cele dintâi cărți ale lui, jucării uitate, fotografii. Zilele de demult, pr-rândau în mintea lui, copleșitoare de amintiri,

ținându-l ceasuri întregi deasupra vr'unui cufăr deschis, cu mâinile rezemate de colțul lui, cu capul plecat pe coate, cu ochii închiși, cu mintea dusă...

Poveștile din copilărie, spuse la gura sobei și sfaturile, și mângăierile ei, și lacrimile ei la plecare și atâtea scrisori cari îl chemau acasă, — îi năpădesc în suflet, îl dor, îl fac să plângă.

Chipul ei, atârnat lângă icoane — acelaș chip, care veghia la capul său, în orașul depărtat — îl binecuvintează încă, cu ochii blânzi, ochii de sfântă, în care cetise deatâteaori iertare și îndemn la muncă, în zilele de răstriețe...

În odăile largi, ale bogatei case părintești, el trece singur, ca un duh din altă vreme. Pașii săi sună prelung, deșteptând ecouri în toate colțurile. Tot ce se leagă de amintirea mamei sale, îl face să tresară.

În fiecare zi, câte un bătrân, sau câte o prietenă a răposatei, îi povestesc amănunte din cele din urmă zile ale ei. Și el îi iubește pe toți moșnegii aceia pitici, pe toate bătrânile încovoiate, căci fiecare din ei are ceva din ființa ei, căci în ochii tuturor s'a oglindit cândva, fața ei.

Ce triste sunt cimitirele sărace din jurul mănăstirilor!

Peste crucile de lemn, peste movilele de pământ, păzite de vișini mărunți, trec adieri plângătoare și 'n umbră palpăie luminile de candelă, aprinse'n amurg.

Unde-am ajuns! O spunem scurt și răspicat cetitorilor noștri: am ajuns să vedem în coloanele gazetei noastre bisericesti „Telegraf român“ încercarea de a reabilita cinstea națională atât de sdrențuită a celui om pe care întregă opinia publică a neamului nostru l-a stigmatizat, a omului care și-a bătut joc de cele mai curate năzuințe ale poporului din care s'a ridicat, a omului al cărui nume a devenit un simbol de rățăcire. Da, gazeta metropoliei noastre are rânduri de curtenire la adresa lui *Moldovan Gergely*.

Ascultați ce spune d-l Babeș, acest veșnic oaspete al nenorocitului „Telegraf...“ totdeauna am cetit cu rezerve și cu îndoială acele câteva foi românești, cari se nizuiau a vă prezenta, împreună cu foaia D-Voastre ca pe-un renegat, ca pe-un dușman al poporului propriu. Am tras-o aceasta la îndoială, pentru că din broșura pe care a-ți scris-o înainte de zece ani („Maghiarii și Români“) precum și din alte declarațiuni am câștigat impresia, că sunteți fiu credincios al națiunii și sincer aderent al păcii naționaliste.*

Ce comentariu mai doriți? Sunt surprinderi în fața cărora rămâi uluit și fără putința de a spune un cuvânt. Cu acest sentiment de adâncă rușine am pus la o parte numărul din organul oficial al metropoliei noastre.

Vom reveni pe larg în numărul viitor al revistei noastre asupra acestei injurii, când vom trage la răspundere în cuvinte răspiccate pe cei cari sunt datori să deie seamă publicului românesc pentru toate batjocurile cari se debitează într'un organ de publicitate, a cărui linie de conduită trebuie să fie determinată de sentimentul public al poporului nostru.

Să vedem!

Renta ungară. — Reîntorcându-se din Carlsbad, d-l Crozier, ambasadorul Franței a întors vizita d-lui Aerenthal, ministrul de externe al Austro-Ungariei, și d-lui Wekerle, președintele consiliului ungar.

„Neues Wiener Tagblatt“, zice că aceste vizite au fost făcute din simplă curtoazie; dar după „Neue Freie Presse“, d-l Crozier și Wekerle s'au întreținut în chestia admiterii rentei ungare la cota Bursei din Paris, chestie care va mai fi tratată din nou la Budapesta. Totuș „Neue Freie Presse“ nu crede că se va putea face vr'un acord.

Câte un glas de față bocește pe vr'un mormânt; femei cernite înfig lumânări de ceară pe vr'un colț de lespede — și noaptea vine să pus-tiască țara morților.

În adăpostul unei hori de brăduți, e mormântul ei, mai frumos ca toate celelalte. Sunt mai multe flori acolo; iarba nu crește printre pietre, iar pe marginea lespezii se cunosc mai multe urme de lumânări.

O soră a moartei vine de câteva ori pe săptămână și plânge pe mormânt. Neveste înzestrate de răposată, toarnă undelemn în candelă, copilițe botezate de ea, ciudate 'n tristeta lor vremelnică, presară micșunele și aglice, culese pe marginea cărărilor din crâng.

Și el le vede din poala moliftului înalt, vede și luminița de pe mormânt, ascultă tânguitorul cântec de mort — dar nu se coboară să plângă pe groapa mamei, fiindcă știe că s'ar izbî cu fruntea de lespede rece a mormântului...

Intr'o seară, întârziase sub molift.

Nici o umbră nu se mai strecură printre cruci. Cimitirul, cu umbra lui deasă, cu luminițele candelor, părea un cer încărcat de stele. Oare stelele nu sunt candelarele aprinse pe mormintele sufletelor?

Pribeagul visă în liniștea inoptării.

Deodată, tresări. Auzise fășăitul cetinei.

Strecurându-se tiptil, un bătrân ingenunchiă la mormânt. Se închină, își frângea mijlocul

„BANCA CULTURALĂ“*)

Fiind vorba de „Banca culturală“ trebuie să vorbim de — „Albina“.

„Albina“ este un factor extraordinar de însemnat din punct de vedere național-economic;

Fără exagerare putem afirma, că dezvoltarea, înflorirea băncilor române, atară de vre-o 10—12 depinde de la sprijinul puternic al institutului „Albina“, unde se ivesc complicațiuni mai primejdioase, „Albina“ e singura putere mântuitoare; în timpurile crizei generale „Albina“ a purtat în cârcă cel puțin 40—45, — poate și mai multe bănci românești și le-a scos teafere din vârtejul primejdios ce amenință existența lor; ba, a scăpat mii — și mii de interesați de daune enorme.

Crize vor fi și în viitor; vor fi crize și mai grele, ca în trecut; pentru că în parlamentul nostru chestiile economice nu se pertractează din punct de vedere economic, ci — politic.

E lucru firesc dară, că băncile române și în viitor vor fi de multeori avizate la sprijinul „Albinei“.

Mintea sănătoasă ne impune că singurul sprijin a institutelor noastre trebuie să-l urmărim din răspuneri; a-l slăbi: ar fi un atentat contra celor mai multe bănci românești.

Să ținem seamă totdeauna de timpurile critice, și atunci toți vor recunoaște, că aceasta afirmare nu-i frază goală.

„Banca culturală“ e vorba să se fondeze sub auspiciile speciale; capitalul social dn 300,000 cor. e cu mult mai mic decât să poată fi din acest motiv rivala „Albinei“; ba e cu mult mai mic, decât să poată din venitele sale servi scopului cultural propus; deci, e evident că fondatorii acestei bănci cu privire tocmai la auspiciile speciale contează la sumele foarte considerabile a diferitelor fonduri, cari azi sunt aproape exclusiv depuse la „Albina“; apoi la banii bisericelor și a școalelor gr. or., cari iar în mare parte sunt plasați la „Albina“.

Dacă fondatorii se gândesc la sumele aceste, și dacă gândul lor s'ar realiză, abzicându-se „Albinei“ o mulțime de depuneri, e lucru firesc, că o astfel de manoperă nu ar servi spre întărirea factorului nostru național-economic, a „Albinei“.

*) Publicăm acest articol, fără a lua răspunderea celei scrise în el. Red.

S'ar face ici-coalea cărpituri culturale, dar ne-am putea aștepta la enorme daune finanțial-economice.

De aci nu urmează, că față de legile școlare să nu facem nimica pentru școalele noastre *trebuie să facem*; ba trebuie să facem cu mult mai puternică întreprindere decât „Banca culturală“ proiectată; dar pe altă bază.

Directiva ar fi: o mare asociare a Românilor în întreg cu cote mici, ca fiecare țaran român să poată fi părtaș la acțiunea salutară.

Detaiurile ușor s'ar putea fixa; o mică consfătuire convocată eventual de Excelența Sa D-l mitropolit ca cel mai bătrân arhiereu, ori de d-l director Part. Cosma, așa cred, că în 2—3 oare ar termina cu fixarea amănunțelor.

Caracterul întreprinderii să nu fie confesional; ceea ce e lucru firesc, că toate școalele sunt interesate fără deosebire de confesiune; și mai sunt și alte motive: finanțiali; fiind mai mulți Români decât gr. or. ori gr. cath.

Orăștie la 28/VII 1908.

Dr. Aurel de Muntean.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICA.

Dr. Friedrich Paulsen, profesorul de filozofie și pedagogie la Universitatea din Berlin, a murit zilele aceste, în vârstă de 62 de ani. A fost una din gloriile științei moderne germane. Stilist splendid, a avut darul de a-și populariza ușor cărțile lui de natură pedagogică și filozofică. Curios este, că chiar în ziua morții lui neașteptate, i-a apărut un articol remarcabil în revista „Internationale Wochenschrift für Wissenschaft“. Studenții români, veniți din Berlin, vorbesc cu multă încântare despre Paulsen.

În „Foaia interesantă“ care apare la Orăștie, d-l Eugeniu Revent — Iași publică o poezie „De unde ești“, care sfârșește așa:

Tu ai în farmecul privirii

Din strălucirile de stele...

De unde ești întruchipare,

De la Săliște or Săcele?

Ba nu, că-i din Poplaca!...

Un cititor din Huși, ne scrie, cu multă indignare, că în ziarul ieșan „Opinia“ apar informații literare din revista noastră, fără să se indice izvorul de unde se reproduc.

— De ce te-ai mai întors?

Și totuș, trebuia să aște.

Ziua întreagă căută pe bătrân. Il cunoștea mai de mult, dar niciodată nu vorbise cu el de moartă Părea că moșneagul îl ocolește.

Acum, eră să-l întrebe în fața icoanelor, în fața ei — dacă lacrimile vărsate pe mormântul bătrânei erau izvorite dintr'o prietenie de odinioară, dacă sufletul său eră îndurerat acum, fiindcă odinioară fusese fericit din pricina ei.

Il găsi.

Bătrânul tremurâ. Eră galben și ținea ochi'n pământ.

— Nu înțelegi că toți cei ce-au cunoscut pe mama imi sunt dragi? De ce fugi de mine? Spune-mi, te rog, spune-mi!... Vino cu mine, acasă. Vom ingenunchia amândoi în fața ei, ti vom cere iertare dacă-i răscolim cenușa mormântului, — și vom fi prieteni...

Bătrânul tăcea.

Abia sus, în odaia întunecată, în fața chipului ei, el deschise gura, ca să strige răgușit:

— De ce mă întrebi tu astea fiul meu, copilul meu?

Și îmbrățișând capul băiatului, începă să-l sărute ca un nebun, pe păr, pe frunte, pe ochi..

Dar tânărul nu mai știa nimic.

Suspina în brațele bătrânului, și privea muștrător la chipul care întorcea acuma fața, ferindu-se de ochii săi...

în mătănie și părea că doarme, cu fruntea lipită de piatră.

A doua seară, iar. Și o săptămână în șir, bătrânul veni să se roage pe mormânt.

În ziua cea din urmă, când adâncit în visare, n'auzise nici un sgomot în jurul său, moșneagul simți o mână pe umăr. Eră el, fiul moartei.

— Ce cauți aici? — întrebă blând, glasul tremurător al celui reîntors.

Bătrânul strigă înăbușit, il privi muștrător, se smulse de sub apăsarea lui, și o luă la fugă peste morminte. Acum, fugeau amândoi, ca două năluci, în lumina răsăritului de lună; păreau doi morți înviați cari se fugăresc pentru dușmăniile din vieța cealaltă.

Fugeau pe coasta dealului, peste livezi, pe ulițele satului. La o cotitură, bătrânul pieri.

Următorul rămase uluit. Întrebări ciudate îi chinuiau mintea. Ce căutase pe groapa mamei sale? De ce fugise? Ce taină ascundeau toate astea?

Întreaga noapte, el nu putu să doarmă își frământă mintea cu tot felul de gânduri.

Spre zori, alergă în odaia icoanelor.

Lumina candelor, cădea și pe obrazul chipului din părete.

Ciudat. I-se părușe? Părea că ochii ei cer iertare, părea că mâna ei se ridică spre obraz degetul îi apăsă buzele, parc'ar fi vrut să zică:

— Nu mai cercetă!

Iar ochii ei spuneau acum:

Cu asta suntem obișnuiți din partea presei din regat, iubite cetitor, dar singurul lucru ce ne întristează e faptul ca onoratele redacții românești, (chiar cele cari ne reproduc cu mai multă înverșunare) nu ne fac cinstea schimbului.

Depildă, „Opinia“ din Iași, care primește de multă vreme „Țara noastră“ n'a binevoit să ne vie măcar o singură dată la redacție. E nevoie de bunăvoința prietenilor noștri din țară ca să știm că există o „Opinie“ pe lumea asta, și că această „Opinie“ se nutrește din coloanele „Țării noastre“...

Molière — anarhist. Cine s'ar fi gândit că acum, după 235 de ani, să ajungă Molière numărat printre anarhiști? Unele ziare au adus vestea, că toate piesele de teatru ale lui Molière sunt oprite să se joace în Japonia. Ce a îndemnat pe japonezi la procedeul acesta față de Molière, ne istorisește un scriitor francez. Ei sunt de convingerea, că Molière sub masca ridiculizării, atacă tot ce formează baza ordinii sociale în Japonia. În prima linie să ingenuche autoritatea părintească. Rar e o piesă a lui Molière în care să nu vezi cum copiii fac caraghioși pe părinți, jucându-le farse, ajutați de servitori vicleni și cameriere rafinate. La Molière tineretul totdeauna are dreptate pe spatele bătrânilor. Piese ca „Isprăvile lui Scapin“ sunt imposibile în Japonia, unde pietatea copiilor formează o virtute principală. În ochii japonezilor, Molière e și immoral, pentru că în piesele lui se glorifică căsătoriile din dragoste. În Japonia iubirea nu joacă nici un rol în căsătorie; căsătoria e o convenție între familii și se încheie de părinți. Femeia japoneză e de-o supunere oarbă față de bărbat, ei nu-i permis nici să-și spună părerea, necum să-i mai facă și scene.

Nu mai puțin e imposibil la japonezi felul cum Molière zugrăvește raporturile dintre superiori și inferiori, nerușinarea servitorimii, felul cum își bate joc de știință și mai ales de medicină, scurt tot ce în Japonia se admiră și se respectă. Cu un cuvânt, Molière este în ochii japonezilor un anarhist, și de aceea guvernul japonez a crezut de bine să împedecă influența lui Molière asupra tinerimii și a oprit reprezentarea pieselor sale.

Din ziua aceea, bătrânul n'a mai fost pândar al satului.

Trăia în aceeași casă cu fiul său, îi îngrijea averea, dar nu mai vorbiră nimic de moartă.

— Știu destul. Mama și-a înșelat soțul cu d-ta. Și d-ta ești tatăl meu. Nu vreau să știu mai multe. Un lucru te rog: n'ar fi bine să-i luăm chipul de lângă icoane? Abia acum am dau seamă: sfinții cu sfinții, oamenii cu oamenii...

Și glasul îi tremură ciudat.

Din ziua aceea, se hotări să plece iar în orașul de care fugise. Vieța curată a satului, cu amintirea celor morți nu mai avea nici un farmec pentru el.

Cândva, poate se va reîntoarce. Acum însă, trebuia să plece cu orice chip.

Dacă ar fi vrut să știe mai multe, dacă ar fi vrut să afle din tinerețea celui ce-i spusese că i-e tată, poate că n'ar mai fi plecat.

Ar fi aflat atunci că bătrânul îmbrăcat în haine de sătean, își petrecuse viața în mocirla orașelor, alături de oamenii cei mai stricați; ar fi bănuț grozava minciună, scornită de bătrânul șiret, ca să și trăiască bătrânețele în inelșugare, — și într-o bună zi, după ce l-ar fi gonit ca pe cel mai rău tâlhar, ar fi pus iarăși lângă icoane, fără nici o îndoială de data asta, chipul sfânt al mamei sale...

Daniel Vodena.

REVISTA POLITICĂ.

Volnicii. Nu trece aproape zi, fără să n'avem de-a înregistra câte o nouă dovadă a felului cum știe să interpreteze părintescul guvern legile țării — când e vorba de noi. Atât de mult ne-am obișnuit cu volniciile de cari avem parte, încât nici nu ne mai surprind. Și dacă, cu toate acestea, le înregistram, o facem mai mult pentru a îndeplini chemarea noastră de cronicari conștiențioși ai evenimentelor.

În vederea luptei pentru votul universal ce are să înceapă, la toamnă, în parlamentul ungar, deputații români naționaliști din Camera ungară au pornit în cercurile lor pentru a cere avizul alegătorilor și a le da seamă de activitatea desfășurată în vremile din urmă. S'ar fi putut aștepta ca măcar aceste adunări populare, convocate din partea deputaților cari au nu numai dreptul dar și datoria de-a ține dări de seamă, — vor trece fără ca guvernul să încerce, prin organele lui, să le împiedece. Lucrurile s'au întâmplat, însă, altminteri. Adunarea populară convocată de d-l Dr. Al. Vaida-Voevod, deputatul cercului Ighiu, pe ziua de 24 August n. la Abrud-sat, — a fost interzisă prin pretorele dela Roșia pe un motiv pe cât da volnic, pe atât de revoltător.

„A trebuit să enunț și interzicerea ținerii adunării populare — zice d-l pretore în hotărîrea sa de opreliște, — fiindcă punctul 3 al ordinii de zi (propunerea de a se votă încredere deputatului), — tradează o intențiune hotărîtă, care involvă criteriul agitațiunii naționaliste și a manifestării opiniunii și încrederii antinaționale, ... când pentru manifestarea acestei încrederi nu este nici o cauză (!!) și nici o bază (!!), dar înseamnă direct o demonstrare în contra judecării deja pronunțate a națiunii, judecată cunoscută în toată lumea“.

În „Ungaria liberală“ a veacului al 20-lea am ajuns ca niște slujbași inferiori să aibă dreptul de-a interzice alegătorilor de-a avea încredere în deputatul lor!...

O altă volnicie, tot atât de revoltătoare, s'a săvârșit la Blaj, unde pretorele a suspendat activitatea reuniunii pompierilor din Blaj și — a sevestrat averea ei, — cu forță brahială. Motivul e cel vechiu: în Ungaria trebuie să fi înainte de toate maghiar... Iar reuniunea e românească!

Așa se respectă la noi dreptul de intrunire și asociare.

Birăuțiu — pe orizont. „Libertatea“ din Orăștie, răspunzând unor necuviințe ce și le-a permis tipograful Birăuț din Budapesta față cu părintele Moța din Orăștie, publică — sub titlul pus în fruntea acestor șire, — un articol mai lung în care desvâlește starea tristă a ziarelor „Lupta“ și „Poporul român“ din Budapesta, odinioară organele partidului național, iar acum ajunse pe mâinile tipografului Birăuțiu, prietenul de odinioară a Ilustrității Sale Burdia.

„Pentru vieța noastră publică, — scrie „Libertatea“, — lucrurile aceste nu sunt indifereente. Ca eri să fii descoperit drept om vândut și după doi ani să reapari pe orizont, încă sub firma șefilor partidului, cari se vede că iartă ușor, — cam stranie pildă publică“.

O lămurire a opiniei publice românești se impune cu stăruință. Lumea românească cere să știe ce influență mai au deputații români asupra organelor românești din Budapesta, la a căror înființare au contribuit atâția înși. Cere să știe dacă mai are dreptul să vază în ele organe de-ale partidului național sau dacă au ajuns și formal, după cum au ajuns de fapt, organele tipografului cu ambiții de șefie politică.

Credem că cei chemați să răspundă nu vor întârzi să lămuriască opinia publică. Întârzierea răspunsului ar fi și un răspuns destul de elocvent.

Alegerea patriarhului sârbesc. Congresul național bisericesc gr. ort. al sârbilor, intrunit

la Carlovăț, a ales, săptămânile trecute, patriarh în locul răposatului patriarh Brankovici. Guvernul ungar, dorind să aibă în scaunul de patriarh un om al său, gata pentru ori-ce servicii i-s'ar cere, a făcut tot ce i-a stat în putință ca ales să fie episcopul de Buda, Lucian Bogdanovici. Congresul a ales, însă, cu mare majoritate, pe episcopul Vârșetului, Zmejanovici. Candidatul guvernului ungar n'a intrunit un singur vot!

Guvernul coaliției nu s'a dat, însă, învins. Ii stau atâtea mijloace la dispoziție! A ales cel mai expeditiv: a stăruit pe lângă Maiestatea Sa să nu sancționeze alegerea. Zilele aceste s'a publicat și hotărîrea Maj. Sale... Dorința guvernului ungar s'a împlinit. Alegerea n'a fost aprobată. Congresul se va ajurnă prin rescript regal și nu se va mai convoca decât la toamnă, pentru a proceda la o nouă alegere, — la alegerea candidatului guvernului...

„Tribuna“ dela Arad trage acum și vâlul de pe planurile ce le urmărește guvernul ungar prin alegerea lui Bogdanovici. Episcopul de Buda a promis că, în caz de va fi ales, va permite să se introducă în mai multe biserici sârbești limba liturgică maghiară.

Maghiarizarea cu ori-ce preț!

Blestemul Oltului.

Rătăciam în vis, pe țărmurile bătrânului Olt...

De cu seară, adormisem cu gândul la mai știu și eu ce împărăție veche, ce ridicături și străluciri minunate de gânduri. Și erea o seară din acele stropite cu stele de foc, când închipuirile urcă scările minții noastre mai lacom, când cerul și pământul par a-și repovesti legendele atâtor lumini și basmele atâtor izvoare. Cine-a adormit sub o astfel de pace, nu se va putea feri de năvălirile păgâne ale visurilor, — nu va putea scăpa de torentul acela de valuri ridicate până la nouri, de nașterea unui craiu nou, zămislit din împărățiile adânci ale apelor, de glasul vijelios și plin de mânie al necunoscutului:

„Din ce neam rătăcit te-ai născut, tinere călător? Ce mamă te-a purtat pântecile ei și ce soare și-a putut în desprinde flăcările lui, pentru a te încălzi pe tine?!“

„Oare în vremurile acestea de prefacere, timpul ne e hărăzit ca să-l risipim prin pustiiri? Oare valurile mele, al căror sbucium și urlet de un veac tu-l auzi, zadarnic se sbat între țărmuri? Oare norii văzduhului depărtat și sborul neconținut al atâtor vulturi ce spintecă aerul, fac umbră pământului zadarnic?“

„Visat-ai tu vr'odată, tinere îmbătrânit, că mâine popoarele pământului vor îndurâ o schimbare? Gânditu-te-ai tu vr'odată că mâine împărățiile de azi se vor prăbuși și că 'n fierberea demonică a căderei, glasurile Regilor vor amuți strigând?...“

Măsurat-ai vr'odată durerea poporului tău? Cumpănit-ai-a-i greutatea nedreptății ce-l înăbușe și scoboritatea-i tu în temnițele unde floarea vrăjită a plaiurilor tale mândre, vestejește schingiurată?!“

În bordeiul pitit și sărac și 'n bisericile cu turnurile până la nouri intrat-a-i tu vr'odată, s'ascuți mugetul împilării și glasurile surde ale fraților tăi?“

În satele mândre, în târgurile neisprăvite și în orașele mari, văzut-ai tu cum cei din care te-ai născut, sfredelesc în sudori pământul și calcă pe foc, pentru o vieță mai amară ca moartea?!“

În codru desmoștenit, pe vărfurile prăpăstioase ale munților bătrâni și 'n usurpăturile pământului, n'ai auzit strigătul pierdut al neamului tău?“

În lanțurile istovitoare, în mâinile hrăparețe și în umbra josnică a rușinei, n'ai auzit tu strigătul acela surd și dureros de dulce „frate“?!“

Nu vezi tu cum ierburile otrăvitoare se ridică în casa părinților tăi, cum le sug sângele, cum se încălzesc cu partea lor de soare și nu te doare pe tine ca grădina sfântă a neamului tău, să hrănească gura celui mai veninos șearpe?...

În pulberea pământului ce-l calci, în ploaia care înverzește livada, în florile care smălțează pământul și în aerul ce însuflețește natura, — nu simți tu vântul unei premeneli cumplite?

„În soarele ce răsare mai târziu, în luna ce nu mai are atâta strălucire, în stelele ce prea devreme s'ascund ochilor tăi, — nu trăești tu, tinere nesocotit, apusul prea de vreme al neamului tău mândru?!

„La ce bune sunt brațele tale? Inima și sufletul tău, de ce mai viețuești? De ce mintea ta mai gândește și de ce ochii tăi mai ațintesc zarea, dacă neamului tău, sprijin nu poți fi?

„Cunoaște inima, împărății mai luminate ca dragostea? Cerul, cunoaște el vr-o ogîndă mai vrăjită decât marea? Un mai darnic primitor decât pământul, cunoaște pe cineva soarele?.. Cunoști tu ceva mai sfânt decât neamul tău?!

„Și în loc de a-ți stränge frații, în loc de a-ți oțeli brațele în tumultul vieții, — în numele unui ceas, care va suna mâine, — tu-ți risipești viața, căutând odihnă trupului tău trândav, pe malurile mele, ca și inima ta de 'nghetate!..“

Și Craiul și cerul și pământul — tăcură.

Apoi, ca și când cerurile s'ar fi deschis, o rază de foc străbătută văzduhul spre locul unde cuvântă craiul și ca și când pământurile s'ar fi prăbușit dintr'odată, raza cerească împreună cu craiul pământean, s'au cufundat, cu lume cu tot în adâncuri.

Iar valurile, al căror muget s'guduia pământul, rostiră cutremurându-mi sufletul și stropindu-mă cu o apă tulbure și amară: „du-te! și blestemul Oltului, cadă asupra capului tău!“

Când m'am trezit, deși nu se luminase încă, perina mi-eră plină de lacrimi: plânsesem în somn.

Poiana.

Demetru Marcu.

VIEȚA ÎN BUCUREȘTI.

Pe trotuarul Bucureștilor. — Vieța cafenelelor.

Au sosit și zilele plăcute ale sfârșitului verii. Și cu ele odată s'a întins și seninătatea aceea a dimineților răcoroase în care ai iluzia întâilor zile de primăvară, mai ales când treci printr'un parc.

Mulți din ceice au petrecut câți-va vreme la țeară, la aer, încep să se apropie cu drag de Capitala mai puțin învăpăiată. Iar afișele teatrelor prin grădini îi momesc pe toți cu titlurile lor ispititoare: „Leacul doctorului Beștelei“, „Fănică Chichion“ sau „Dumnealui și Dumneaei“. Atâtea și atâtea „spectacole distractive“ pline de „indiscreții“ de acelea ce caracterizează pe ceice-și trec vieța prin „șantane“ și alte localuri necurate.

Decât lumea vreă se răză cu ori-ce preț, și toți aleargă „să-și facă digestiunea“ ascultând fleacurile vâratice pe cari le dau în vileag, cu o vervă îndrăcită cei mai buni comici ce-i avem.

Pe inserate obișnuita plimbare pe calea Victoriei începe să-și capete farmecul ei. „Tipii“ și „tipesele“ iar își fac „turul de pod“ la ceasurile reglementare — după asfințitul soarelui.

În acest timp, când primăria își vede de lucrările începute și tratează zilnic cu ceva catran ferbinte străzile de prin centru, în după prinzurile pline de moleșală, cafeneaua mai ispitește, pe unii din obișnuiții ei mușterii, cu „șvart“ și cu ziare.

Desigur că nu-i vorba de vre-o cafenea de samsari sau de „pic-pocheți“ — cum sunt vre-o două-trei de pe lângă Bulevard, și cu atât mai mult nu poate fi vorba de altă cafenea, unde consumătorii se duc ca să se uite la poze și ca „să facă poză“!

Prin cafenele ca acelea prin care băjbăie samsarii și oamenii certați cu poliția, cel mult dacă ai zări în câte un colț câți-va inși inghesuiți la un joc de cărți. Incolo nimic altceva decât zarvă și îngrămădeală de oameni suspecti cari nu-și pot permite luxul unei consumații sau al unei partide de table

La „Kübler“ și la „Boulevard“ — cele două cafenele mari, pe unde dai de intelectuali și de lume mai spalată, prin aceste locuri dai peste mai toate grupările literare. Într-o vreme aveai numai „Küblerul“ această înaltă menire; astăzi „Boulevardul“ începe să i dispute întâietatea.

Dar „Küblerul“ tot își păstrează atmosfera lui mai curat intelectuală. Afară de câți-va pensionari militari, — cari își aduc aminte, cu câte un șvart înainte, de timpurile blagoslovite când erau în activitate, pe aici ești sigur că nu poți da de cine știe ce tip de parazit, de samsar sau escroc.

Aici poți întâlni pe mai toți artiștii noștri frunzași — mai toți sculptorii și pictorii „Tinerimei artistice“ — apoi o mulțime de profesori și scriitori de toate categoriile, pe lângă acel soi de ciudat de oameni, fără o profesie hotărâtă și cari sunt cunoscuți numai sub etichete de „intelectuali“.

„Intelectualii“ dela „Kübler“ au călcat însă în picioare tradițiile obiceiuri ale unei cloace de „intelectuali“ ce și-au luat catrafusele după aici.

„Intelectualii“ de altădată făceau gălăgie numai, și nu consumau mai nimic; cei de azi consumă șvart — „nectarul küblerian“ — și trec în revistă toate publicațiile după fața pământului și apoi încep discuțiile ce se întetesc din ce în ce, și nu arareori din asemeni discuții se nasc multe intrigi și dibăceli, potrivite de diferite cenacluri.

Vieța aceasta de cafenea are un rol însemnat în activitatea intelectuală de azi. Și cu drept cuvânt e atât de greu ca unul sau altul dintre membrii unui cnaclu să-și puie casa la dispoziția „amicilor literari“ pentru discuțiile ce se întind grozav! Și apoi cafeneaua e un mijloc sigur de strângere a legăturilor sociale și la aceea „Küblerul“ cu nuanța lui exclusiv intelectuală are o mare însemnătate în activitatea artistică din ultimul timp.

N. Poră.

HOHENHEIM.

— Notițe. —

Trenul electric ce pornește din Stuttgart urcă pe o linie dințată pe platoul roditor, care se întinde din valea Nectarului până la poalele Albului Suabez. După o jumătate de oră de călătorie vagonul se oprește în fața unei căsuțe mărunte, care slujește de oficiu postal. Pe o scândură de lemn sprijinită de doi stâlpi stă scris: „Hohenheim“.

Călătorul venit din depărtări, tânărul venit din alte țări cu dorul de a învăța, cu imaginația neînfrănată, care crează numai plămziri mărețe strălucite... rămâne buimăcit de desamăgire.

Căci în locul sgomotului asurzitor de gară mare, în locul omnibusurilor, portarilor dela hotele, trăsurilor, automobilelor, în locul stâlpilor de fier, de care atarnă globurile electrice, în locul stradelor încurcate, în locul vârtejului amețitor de oraș mare, te cobori într'un colț de pace, de liniște rustică. Hohenheimul, acest Hohenheim, care e în lumea întreagă mai cunoscut decât sute de orașe de mâna doua, nu-i nici măcar un sat.

La sfârșitul veacului al XVIII-lea ducele Carol al Württembergului ridică pe plaiul acesta, împrejmuit de văi și de păduri pitorești, un castel de vară, un mare castel de petreceri în stil francez. De jur împrejur terasa sprijinită pe balustrada rotundă de peatră, grădina cu drumurile ei drepte, cu rondurile în formă regulat geometrică, în chipul celei dela Versailles. Și o strălucită vieță princiară, în spiritul francez, care stăpâniă atunci Europa întreagă, se desfășură aci.

Dar curând lucrurile se schimbă. Veni epoca de lupte crâncene, de nenorociri, de greutateți care însemnară brazde adânci pe fruntea princi-

pilor ca și pe aceea a popoarelor. Și în multele castele de petrecere ale ducilor de Württemberg: la Hohenheim, la Solitude, la Mon Repos, fastul dispărură încetul cu încetul, muzicile amuțiră, luminile se stânsă, zidurile se învechiră de vreme și singurătate.

Când începă regenerarea prin cultură, la începutul veacului al XIX-lea castelul tăcut și pustiu fū prefăcut în școală de agricultură.

De nouăzeci de ani dăinuiește școala aceasta care a făcut gloria numelui de Hohenheim. — În sală de ședințe se vede o hartă, pe care stau însemnate cu roșu toate punctele globului, care au trimis tineri să învețe aici. Poți vedea punctele acestea din ce în ce răbindu-se până în Japonia și în republicile Americii.

E un mare complex de clădiri în dreptunghi, cu aripi laterale, deasupra căruia se ridică cupola rotundă în stil roman. — Un aer de adâncă bătrânețe se desprinde din zidul îngălbinat; din țiglele, pe care alocuri s'au prins mușchi; din portalurile boltite, din gangurile întunecoase podite cu mari lespezi de piatră, în zidurile cărora sunt cioplite firide pentru cărbuni, rău închise cu primitive uși de scânduri.

Dar între zidurile acestea învechite se cuprinde o mare bogăție... Săli numeroase, în care vor fi petrecând altădată oaspeții de neam mare, sunt astăzi ocupate de colecțiunile bogate ale școlii: colecțiunea de modele și de produse agricole, muzeul geologic, muzeul zoologic-amatoric, cabinetul de fizică, laboratorul de chimie.

În cele mai multe din odăile de locuit de odinioară vezi acum panoplia de spade și șepci colorate ale cetățenilor academici de astăzi... Și ca și atunci mai răsună și acuma de multeori în miez de noapte strigăte, din care pe abia poți deosebi din când în când un „gaudeamus“ ori un „in vino veritas“...

În camerele de lucru ale profesorilor, și în sălile de curs, se desfășură însă munca statornică, munca cuceritoare, de care în această „libertate academică“ numai foarte puțini se folosesc cum se cuvine.

În aripile laterale se adăpostește munca practică: lăptăria, fabrica de bere și spirt, laboratorul tehnologic, grajdul de rase, grajdul vitelor de muncă și a celor de lapte, în care se pot vedea minunate vaci de Siementhal. În sala de călărie e azi magazie de nutreț și scuteală pentru mașina de treerat. Praful a înnegrit resturile de frescuri, modelate în ștuc.

Mai departe sunt încăperile școlilor practice de plugărie și grădinărie, alăturate Academiei agricole, în care sdraveni băieții de țaran vin să se desăvârșească în meșteșugul părinților lor.

Tot în acelaș complex de clădiri, care ar putea adăposti un sat întreg, se mai află în sfârșit locuințele profesorilor și a celorlalți funcționari, școală primară, pentru copiii personalului, o capelă catolică, o prăvălioară, o sală de scrimă și două restaurante.

În clădiri deosebite, construite de curând potrivit rostului lor sunt instalate stațiunea de chimie agricolă și institutul botanic cu cabinete pentru analiza semințelor și pentru boalele plantelor.

Pe alele grădinei botanice, ori a câmpului de experiențe, în restaurante, ori în sălile de curs întâlnești chipurile caracteristice ale celei mai felfurite tinerimii: sunt Germani mândri cu cicatricele pe față, cu șapca colorată; Ruși serioși și mohorți; Români sgomotoși; Bulgari cu fața osoasă; Sârbi voinici cu ochii stânși, cu fruntea îngustă; Poloni palizi și delicați — peste tot un mare număr de străini, de care Academia nu-i prea bucuroasă, chiar când acești străini sunt cei mai potoliți și cei mai sânguincioși, ori poate tocmai pentru aceea.

De-oparte și de alta a clădirilor se întinde în cele două laturi, moșia lucrată și îngrijită ca o grădină. Pomii se incovoae de rod, lanurile de grâu se leagă în lumină ca undurile unui covor de aur, sfecelele de zahăr parcă ar vrea să plesnească în frăgezimea verdelui lor sănătos, livezile poartă căpițele de fân mirositor, pe fășiile de pășune dintre culturi paște turma de oi, în urma lor asmute cănele păstorul în haina lui sură până la pământ acuma ca și în vremile patriarhale.

G. C. Ionescu.

HANUL DELA STENA.

— Roman din viața macedonenilor. —

De Daniel Vodena.

Partea a II-a.

XVI.

Multe văzuse în viața-i lungă, hanul dela Stena!

Nici nu erau desfundate cărările pădurilor, șoseaua spre Ianina nici nu era croită, și pe la hanul înalt, lipit de talpa muntelui se abăteau voinici din toate văgăunile.

Dar cine-și mai aminteă întâile lui zile?

Umblau poveștile din gură 'n gură, anii le prefăceau, vr'un bătrân le mai altoia cu câte o amintire din tinereța lui depărtată — și basmele cu tâlhari porneau să colinde satele de pe aproape, se resirau pe drumuri depărtate și se risipeau la capetele Pindului.

Din negura trecutului, vr'un palicar îmbătrânit pe malurile lacului Prespa, desprindea fapte și oameni, li incununa cu măreția vremilor apuse — și înfloră pe cei ce-l ascultau.

Unul își aminteă din strămoși povestea unei copile cu părul lung, galben — adusă de pe țarmii Helespontului, zăvorită în hanul singuratec — și uitată acolo până într'o noapte, când au răsunat bubuituri grozave ceasuri întregi, și apele din fața hanului s'au roșit până aproape de celălalt mal....

Altuia, bunicul îi povestise de-un bey tânăr, fugit din Stanbul de frica vizirului și ascuns acolo, în tainica singurătate a hanului; cum într'un amurg s'au pornit din văi glasuri de buciune și chemări de răscoală; cum cete mari, adunate din desișurile codrilor au pornit să cutreere întreaga țară, până și-au pierdut urmele la granița Epirului și cum peste zeci de ani, târziu, beiful s'a întors singur să-și îngroape acolo bătrânețele amărite.

Spuneau bătrânii de niște călugări înalți, cu fețele totdeauna plecate spre pământ, cari se abăteau acolo în fiecare primăvară și ascundeau ceva în sutană; de răsboinicii albanezi, împraștiați în grămezi răslete, cari își legau acolo rănilor, deschise în cine știe ce luptă; de clefții veniți dinspre Elada, să prade pe beii din drumul Ianinei, de cântecele antartilor răsculați împotriva stăpânirii, — cântece a căror patimă tresare și azi, pe strunele tamburei vr'unui moșneag cântăreț.

Vremuri nouă au venit apoi.

Negustorii și soldații taie cărări pe marginea pădurilor, pe maluri de ape, adunându-le într'o potecă largă, ce aleargă peste dealuri și lângă prăpăstii, spre Bitolia.

Cete de pietrari încep să netezească drumurile; își aduc neamurile de prin Rumelia și ținuturile Vardarului, se imprietenesc cu bulgarii din Prezven, și se apucă de pescărie.

Acum, casa de pe munte se preface în han. De câteva ori pe săptămână, în odaile de sus se aprind lumini, iar jos în grajdul de nuele răsună nechezări de cai și mugetele boilor.

Sătenii din Glumboci, cărbunarii din pădurile învecinate, trec mai des pe la han și se opresc o noapte.

Dela o vreme, încep să aducă vești din Bitolia: cum se frământă satele din toate scorburile Pindului, cum ard cu vălvătuiri uriașe bi-

sericile bulgărești; cum colindă cetele de comitagi pādurile, și se răsboiesc cu antartii adunați de pe râpele Olimpului.

Dinspre Ueskub, voivozi sârbi se strecoară tiptil pe malurile Vardarului, trec hotarele satele bulgărești și dau de sârbi. Bulgarii nu vor să creadă că aceia sunt Sârbi — și cremenea carabinelor scapără.

Hanul care începe să îmbătrânească, își aduce aminte de vremile lui de odinioară — și chiamă în adăpostul său, cetele de antartii, pripășite în jurul Stenei.

În pivnița largă, adâncă, de multeori au răsunat sfaturile căpitanilor; șoapte tainice se înălțau spre podeaua uneori liniștită, alteori frământată de opincii arnăuților jucători.

Iarna, când se răresc călătorii și pribegii din munți pornesc spre case, în hanul dela Stena se adună antartii.

Dar aceștia, nu mai sunt oameni de altă-dată.

Demult, în zilele de înflorire ale hanului, antartii erau oameni viteji, împinși de iubirea pământului lor instăpânit de alții; își lăsau acasă nevestele și copiii, încingeau iataganul, își muiau fustanele 'n păcură și se luptau cu turcii. Acum antartii sunt oameni de toate neamurile, cari sunt mai fericiți să doarmă pe vr'o poiană din vârful munților, decât să muncească la coarcele plugului sau să plece 'n lume, după noroc; pentru ei nu e țară și nu e credință. Bani veniți din Elada li îndeamnă să-și omoare frații creștini, să ardă satele bulgărești, și să pustiască căsuțele cine știe căror bieți ciobani români, cocoțați pe vr'o coastă.

... Dar nici-odată, hanul singuratec din drumul Bitoliei, n'auzise atâtea ca în zilele-i cele din urmă.

Zile de iarnă, cu cer senin, cu îngheț și raze multe.

Oamenii cari treceau p'acolo, aveau frunzele posomorâte, ochii îngrijorați.

Vânturi de răscoală porneau dinspre Albania. Vijelia ajunsese și Bitolia. Acolo, ofițerii turci începuseră să ridice glasul împotriva legilor bătrâne. Avânturi de viață nouă pluteau dela un capăt la celălalt al împărăției sultanului.

Turcii atotputernici nu mai porunceau ca altădată; făgăduieli de vremuri fericite sburau pe buze și inseninau inimile.

Dar dintr'odată, pe toate sufletele căzū apăsarea.

Din fundul Anadolului, un pașă bătrân veni să se pună în fruntea trebilor Monastirului.

Eră o fiară cruntă, rămășiță din îndărătnica oaste a bătrânilor. Inchideă ochii la priveliștea viitorului, își astupă urechile la plângerile celor urgisiți și sfarmă toate încercările de libertate. Ofițerii tineri din preajma sa, tremurau, îl urau și totuși trebuiau să-l asculte.

— Prea multă dreptate ghiaurilor!

Si de câte-ori auzea de greșala unui creștin li spânzură. Pe alții îi trăgea în țeapă.

— În numele stăpânului meu Sultanul!

Și mureau vinovații la un loc cu nevinovații, turcii amestecați cu creștinii. Altfel de pedepse nu încăpeau la el.

Un nenorocit care furase un cal, un altul care omorise oameni, și arsese case și altul, care se uitase cruciș la Siamzi-Pașa — aveau parte de aceeași pedeapsă.

Când i-se urise cu atâția spânzurați și trași în țeapă, el începū să impuște cu droaia pe vinovați. Pe unii îi legă cu picioarele de vârful unui perete înalt, puneă pe călăi să-l tragă cu altă frânghie de cap și apoi, porunceă să-i dea drumul.

Trupul veniă repede, ca o stâncă prăvălită și se pocnea cu capul de zid. O pată groaznică rămânea în urmă, — stropi de sânge — bucăți de creier — oase măcinate.

Și Pașa rânjea în barbă.

— În numele stăpânului meu Sultanul!

... Dar toate astea trebuia să se sfârșească într'o zi.

Mulțimea se adună pe uliți; veneau osmani de toate neamurile. Mahomedani, greci, albanezi, români și bulgari, se amestecau la răsucii, și murmurau. Ofițerii surădeau, li lăsau să se adune, li ațâtau. Murmurul creștea. Șoaptele se prefăceau în glasuri ridicate, în strigăte, în răcnete.

Eră în dimineața Bobotezei, când un puhoiu de oameni, alergă spre palatul pașei. Soldații nu se încumetau să-i oprească. Puhoiul creștea, urlă, pocnete răsuna din vreme'n vreme.

Dar pașa nu mai eră ..

Plecuse în zori cu o ceată de credincioși. Încotro? Nu știa nimeni. Poate la Salonic, poate spre Corcea, chiar spre Ianina. Acolo, poporul nu eră infierbântat, iar beiful li eră prieten.

Dar bine — bine, nu știa nimeni în mulțime. Numai ofițerii știau, — cei câțiva tineri cari în taină, li pregătiseră moartea. Știau bine că apucase pe drumul Ianinei, că peste noapte se va opri în hanul dela Stena...

Cum tremurau în ziua aceea zidurile putrede ale hanului!

Părea că din bărnele afumate, de sub treptele roase de vreme eșeau suspine. Păreții oftău, tavanele gemeau înăbușit, iar coperișul trozneă.

Bătrânul han, nu văzuse niciodată așa de roșu soarele.

În lumina lui străluceau de departe, țevi de carabine.

Hangiul stă pe gânduri. Își ștergea fruntea cu palma, eșea în drum, cercetă zările și intră iar.

Pe inserat, când amurgul svârlea vâpăi roșii pe ghița lacului și poleia carabinele călăreților de departe, el oftă ușurat și deschise gârliciul pivniței. Două zeci de antartii și un diacon grec coborâră de pe cai și intrară sub pământ. Feștile unsuroase ardeau pe la colțurii, răsfrângându-și luminile slabe în roua florilor de mucigai. Capacul căzū în urma grecilor — și pași începură să se audă pe sus: le pregătea mâncarea.

Începuse să inopteze — și cei de jos ridicau glasurile.

Dar deodată, amuțiră. Fratele hangiului venise îngoană dinspre Bitolia, ducând vestea că oaspeți noi se ivesc.

Zarea se 'ngălbenea în răsăritul lunii. Lumini ciudate pluteau pe munți, și se răsfrângeau în ghița de lângă han. Umbriți de aripile inopțării, călăreții turci veneau spre han și se opriră în aceeași clipă când printre munții răsăritului se iveau cele dintăi raze ale lunii. Hangiul îngălbene. Tremură. Dar și glasul bătrânului pașă tremură.

— Ascultți, nu-i nici o primejdie?

— Nu, Măria ta! Îngănă hangiul, cu mâinile încrucișate pe pept, cu capul plecat.

Un cercetaș înconjură hanul. Găsise caii în grajd.

— Ai cui? Se răstise pașa.

— Ai pietrarilor, Măria ta, — răspunse hangiul cu multă îndrăzneală.

„Sunt duși să lucreze petecul dintre Cularsă și Zvezda...“

Pașa se incredință — și intră în odaia de sus a hanului. Câțiva paznici rămaseră p'afară, cercetând drumul. Un ceas — două trecuse și în han se stânseseră toate luminele. Paznicii dormeau pe fân, lângă cai.

Hanul părea că se leagănă. Oftău porțile, scândurile trozneau, coperișul gemea înăbușit. Atâtea păcate, îngropate în casa putredă dela Stena înviau și răsuflau în liniștea nopții; duhurile morților pluteau acolo, ținând ison scrășurilor ce se înălțau dintre șindrile.

Dincolo, pe Munții-Ușcați, luna se ridicase mare, roșie și lumină lacul înghețat.

Intr'un târziu, nuelele uscate ale grajdului începură să troznească. O năluca albă, alerga de colo până colo, ascunzând în umbra ei, lumina unei făclii. Năluca părea că știe bine locul. Până să se aprindă gardul, începură să troznească de partea cealaltă a hanului. În șura dela spate, fanul ardea înăbușit de multă vreme. Dintr'o dată tășni c'o vâlvațioie roșie. Alte flăcări incinseră hanul din două părți.

Și în aceeași clipă, zidurile începură să urla. Urla beciul, odăile, bărnele se prăbușeau tunând, scândurile ferestrelor plezneau — și glasuri ome-nești, glasuri de dobitoace prinse de foc, se înălțau grozave spre cer, întovărășite aci de bu-buitul carabinelor, aci de strigătele morții.

În casa cu porți închise pe din afară, soldați și antați, deșteptați din somn, înnebuniți de groază, se mușcau, se luptau, se loveau — și cădeau unii peste alții, neștiind încotr'o s'apuce.

Iar peste ei, ardea hanul...

Ardea și se prăbușea bucată cu bucată, adă-postul atâtor nelegiuri și al atâtor planuri și mai nelegiute, făurite în tainițele sale; ardea, îngropând sub el, pe cei din urmă păzitori ai păcatelor stră-vechi, pe ispășitorii atâtor veacuri de cruzime.

Tavanul se prăbuși înălțând suluri de fum și de praf. Cerul și muntele se înroșiseră, ghiata părea uriașe întinsuri de oțel înroșit. Iar peste atâtea culori de sânge, peste norii de fum, peste strigătele celorce mureau — trecea luna plină, albăstrind, cu razele ei virfurile munților, apele în-ghetate, câmpiile liniștite, satele albe, adormite în paza munților depărtați.

Și târziu de tot, când și cele din urmă flăcări se stânseseră, o ceată de călăreți se oprî în fața ruinelor.

Se minunau, clătinau capul — și păreau fe-riciți, cu toate că nu eră nimeni să-i încredințeze că pașa arsese și el. Nici o ființă omenească împrejur.

Numai o năluca albă urcă repede coasta muntelui. Cine eră? De ce dăduse foc hanului? Nu știă nimeni. (Sfârșit).

ȘTIRI.

Reprezentanța fundațiunii „Gozsdu“ — își ține ședințele ordinare aici în Sibiu în zilele 29-30 și 31 August n. pentru votarea stipendiilor pe sama celorce au justificat sporul în studii — și pentru votarea de stipendii noue.

Consistorul metropolitan al bisericii române ortodoxe este chemat pe zilele dela 2, 3 și eventual 4 Septemvrie aici în Sibiu.

Dintre membrii externi, mulți au anunțat participarea.

La ordinea zilei vor fi și chestii de deo-sebită importanță.

Înaltul ministru de culte și instr. publ. reg. ung. cu ordinul Nr. 14284/908, a aprobat Abecedarul de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat și Iuliu Crișan, pentru a se folosi în școalele populare din patrie, cu limba de propunere română. Cartea de cetire de aceiași autori asemenea e înaintată pentru aprobare.

Se pot comanda la librăria arhidiecezană în Sibiu și la autori în Săliște.

Adunarea generală a „Societății pentru fond de teatru român“ se va ține în zilele de 28 și 29 August nou, la Oravița.

Toți membrii fondatori, pe viață, ordinari și ajutători ai societății, precum și toți binevoitorii ei și sprijinatorii culturii românești sunt invitați la această adunare, al cărei punct principal va fi alegerea prezidentului.

Nădăjduim că în fruntea acestei importante societăți se va pune un bărbat destoinic, cu rosturi literare, — întru cât prosperarea societății depinde în primul rând de capacitatea celui ce-o conduce...

Podul cel mare din Budapesta va fi reconstruit, căci cel actual nu poate suportă greutatea comunicației dintre cele două jumătăți ale orașului.

Pilastri nu vor fi schimbați, căci și cei de acum sunt destul de puternici, dar construcția de deasupra va fi cu totul reînnoită, păstrând aceeași formă de acum.

Cheltuelile necesitate de această reparație se urcă la cinci milioane de coroane.

Fruntașii marocani, adunați într'o moschee au proclamat pe Muley-Hafid ca Sultan al Marocului. Asistenții au aplaudat în mod entuziast proclamarea lui Hafid. În oraș bucuria este generală.

El Menebi, reprezentantul lui Hafid, și El Guebbas, reprezentant al lui Azis, au fost la Legațiunea franceză spre a cere ministrului francez autorizația ca să se proclame imediat Hafid. Regnault a răspuns că el n'avea să intervie în nici un chip în chestiunile dinastice. Ministerul Franței a luat act de asigurările date în celace privește siguranța coloniile europene și menținerea ordinii.

Autoritățile au trimis în toate porturile o depeșă vestind despre proclamarea lui Hafid la Tanger și invitând autoritățile porturilor ca să proclame deasemenea pe Muley-Hafid ca Sultan.

Un groaznic incendiu a nimicit cartierul Sultanului Mehmed, din Constantinople. Incendiu s'a întins cu furie și a ținut până la trei dimineața. Treizeci de cartiere au fost nimicite în întregime. Numărul caselor arse nu e cunoscut până acum, dar se pot evalua la câteva mii. După cele ce spun ziarele, șeaze mii de case ar fi prefăcute în cenușă. Deasemenea multe prăvălii, bazare și moschee ar fi fost distruse. Mai multe mii de familii sunt fără adăpost și fără mijloace. Se zice chiar că mai mulți pompieri ar fi fost victime devotamentului lor.

Austria. Pe cât se pare convenția vamală cu Serbia nu va merge tocmai neted. Peste tot politica comercială a monarhiei noastre în Balcani a avut puțin noroc. Războiul vamal ce se poartă cu România de peste 20 de ani, a adus cu sine micșorarea exportului în această țeară. An cu an exportul Austro-Ungariei s'a micșorat și în locul ei a câștigat tot mai mult teren Germania și Anglia. De aceea experiențele făcute cu România va îndemna de bună seamă pe Austria să mai cedeze din condițiunile puse. În Serbia sunt în clar că alipirea lor față de monarhia noastră, va aduce cu sine ruina industriei naționale, în multe părți se ridică proteste contra convenției mai ales în urma pretensiunii ce ridică agrarii austriaci, ca convenția să se încheie pe calea parlamentului. Din multe părți se cere cu insistență intrarea în vigoare a convenției.

Despre viitorul Macedoniei iată cum s'a exprimat ministrul președinte bulgar Malinow: Noi ne bucurăm de reînvierea Turciei și am voi s'o vedem astfel reformată, ca să le convină tuturor supușilor. Admirăm tactul fin și patriotismul cald al turcilor-tineri, mă întreb însă, dacă tocmai acest patriotism care a izbucnit așa de puternic, dorul de o Turcie mare și puternică să nu producă frecări între minoritățile națiunilor sau cu statele învecinate. Și dacă va fi posibil, dușmăniile de rasă și religie, dacă nu delăturate cel puțin slăbite. Eu tare mă tem că stările critice abia după deschiderea parlamentului se vor arăta. Toate faptele astea ne dictează o rezervă. Pentru Macedonia însăși ar fi bine, dacă s'ar reînnoiește toți inteligenții fugiți.

La a 18-a expoziție de vite de prăsilă, ce o va aranja comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene“ în comuna Șura-mare, Dumi-

necă în 6 Septemvrie n. c. comisiunea economică a comitatului Sibiu va fi reprezentată prin primpretorul cercului Sibiu, dl Ludovic Fabritius. Programul detaliat se va publica în curând.

Mareșalul Redjib-pașa, noul ministru de războiu al Turciei, a murit subit, pe când stă de vorbă cu doi generali, în biroul dela minister.

Desigur, moartea aceasta neașteptată a pus multă lume pe gânduri. Lucruri tainice se șoptesc p'alocurea. Nu se prea crede că emoțiunea și munca au răpus pe Radjib-pașa.

Totuș, e foarte admisibilă această moarte, la un bătrân de peste optzeci de ani, smuls din viața de leneșă visare a Tripolisului african și asvârlit dintr'odată în fierberea revoluției.

Un congres antimilitarist se pregătește pentru toamnă — data precisă nu se cunoaște — la Viena.

Numeroși antimilitariști din Franța, Austria, Germania, Belgia, Polonia, etc., și-au anunțat deja participarea. Mare parte din presă, nu crede această știre, fiindcă autoritățile Austriace vor lua măsuri pentru împiedecarea acestui congres.

Arabii dimprejurul Damascului încep să se agite.

Sunt temeri de un atac al arabilor fanatici cari au fost atâțați prin emisionari.

Comitetul extraordinar care urmă să aziste la deschiderea liniei Meca n'a putut plecă, pentru că linia ferată a fost distrusă în câteva locuri.

La Constantinopol continuă agitația bătrânilor turci.

Au izbucnit turburări în cartierul armenilor.

Tolstoi, a cărui stare se înrăutățise în ultimul timp, e mai bine acum.

El își petrece timpul într'un jilt, cu comprese de ghiată pe picioare. Citește și admiră pe Schopenhauer, și primește daruri pentru jubileul său dela 10 Septemvrie viitor.

În Sofia poporul a primit cu multă bucurie formarea comitetului de uniune turco-bulgară.

În fruntea comitetului acestei uniuni, compus de bărbați de toate nuanțele politice, se află fostul ministru Nacioviici, care se bucură de multe simpatii și în Turcia.

În Rusia, deși tulburările au fost mai puține în anul acesta, ca în alți ani, totuș au fost multe condamnări la moarte și execuții. În Polonia s'au făcut cele mai multe: 150 în Varșovia și 53 în Lodz. Urmează apoi provinciile răsăritene cu 128, dintre cari 83 în Riga și 54 în Reval. În Kiew au fost condamnați la moarte 91 de inși, iar în Odessa 50. Execuții au fost: în Varșovia 46, în Lodz 36, în Kiew 30, în Odessa 27, în Cherson și Iecaterinoslav câte 18, în Riga 17, în Moscova 12 și în Reval 10. În celelalte părți ale imperiului, de-asemena au fost execuții capitale, dar nu așa de multe.

O mare nenorocire s'a întâmplat zilele trecute în minele de cărbuni din Maybole.

O explozie de grison s'a produs între orele 5 și 6 seara, într'o mină în care lucrau 73 de mineri.

Explozia a fost atât de puternică, încât ascensorul a fost distrus și ventilațiunea a fost stricată.

Dintr'o mină învecinată a pornit imediat o expedițiune de salvare. Patru mineri au putut fi scăpați. O altă grupă de salvare a dat peste cinci cadavre. Dar din cauza enormelor grămezi de pământ, expedițiunea s'a văzut nevoită să se retragă.

Detunătura care însoțise explozia a fost strașnică și s'a auzit dela o mare distanță.

Toate încercările ce s'au mai făcut pentru salvarea nefericiților au rămas zadarnice.

Focul continuă să ardă în interiorul minei, de unde iese un fum puternic.

Scene mișcătoare s'au petrecut puțin după ce a avut loc catastrofa: femeile și copiii mine-rilor au venit la casa de unde coborau aceștia în mină, voind să se arunce jos. Cu mare greutate au putut fi împiedecate de armată.

Disperarea multimei e imensă.

Vasul german „Palmyra“ mergând din Anvers la Valparaiso s'a cufundat în dreptul insulei Wellington, 5 oameni s'au inecat, alți 16 cari și-au căutat scăpare pe o luntre, au dispărut.

O statistică privitoare la dirijabile, publicată de ziarul francez „Le Matin“ arată că primul loc îl ocupă Franța cu baloanele: Le De-la Vaulx și Bayard-Clemant și la Ville de Bordeaux, care se găsesc încă în construcție. Germania posedă pe Parcevol și Gross. Anglia posedă dirijabilul Nr. 2 și Statele-Unite pe Baldwin. Italia își construiește acum un dirijabil.

Din Paris se anunță, că o însemnată flotă franceză va vizita apele italiene cu ocazia trecerii în revistă a flotei italiene de către regele Victor Emanuel. Această revistă va fi cea mai mare manifestație navală a Italiei, deoarece vor lua parte 57 de mari unități de luptă.

Bulgarii din Macedonia nu se astâmpără; zilele trecute, ei au ocupat la Kilkino o biserică aparținând grecilor.

În urma stăruințelor grecilor, autoritățile au hotărât să invite pe bulgari a înapoiă această biserică.

Din Lisabona se anunță, că fostul ministru de finanțe în ultimul minister Franco, discutând bugetul, și-a terminat cuvântarea spunând: „Doresc ca regele Manuel să fie mai fericit decât tatăl său“.

Deputatul Santos a adăugat atunci: „Și să găsească miniștri mai demni decât cei din ultimul cabinet“.

Fostul ministru a sărit atunci asupra deputatului Santos ca să-l bată. O încăerare s'a produs; combatanții au trebuit să fie despărțiți.

Din toată lumea. Printr'un decret regal s'a închis zilele trecute scupcina sârbească.

— Se anunță din Petersburg că în urma inițiativei unei alte mari Puteri, Rusia a hotărât să retragă gendarmeria din Macedonia.

— Flota americană a ajuns la Sydney, unde a fost primită cu mult entuziasm.

Peste 300,000 oameni au aclamat pe marinari, la debarcare.

— Noul împrumut rusesc va fi de 2 miliarde lei. Emisiunea lui e așteptată de financiarul din Paris pentru luna Octomvrie.

— Congresul dela Copenhaga al orientaliștilor, a fost închis; viitorul congres se va ține la Atena.

— Un reprezentant al ministerului de războiu german a sosit la Mans spre a invita pe aeronautii frații Wright să se ducă la Berlin și să facă acolo călătorii cu aeroplanul lor, sub supravegherea autorităților militare.

— Președintele Statelor-Unite, Roosevelt a refuzat invitațiile împăraților Francisc Iosif și Wilhelm și a regelui Italiei de-a lua parte la vânători, spunând că primirea acestor invitații ar pricinui nemulțămirea printre Americani.

— Din Petersburg se anunță că dieta finlandeză a hotărât, în unanimitate, să protesteze în contra sistemului de guvernământ ordonat de țar, în ce privește afacerile finlandeze.

Din această pricină, e inevitabil un conflict cu puterea centrală a guvernului.

Direcțiunea școlii comerciale superioare gr.-or. române din Brașov, ne trimite următorul aviz pentru anul viitor:

Anul școlar 1908/1909 se va începe la 1 Septemvrie v. 1908: Inscriverile se fac de direcțiune în zilele de 1, 2 și 3 Septemvrie v.

Pentru a se împedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială și a se putea face o selecțiune mai bună a lor, conferința a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I. comercială să se facă în fiecare an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la direcțiune.

2. Lista celor prenotați să se pertracteze în conferința de începere a anului școlar, în care se va decide eventuala primire s u respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi decât cel admis de regulament adică 40 de elevi și numai în cazuri de tot excepționale numărul de 45.

4. Cei neînșinați până la termenul fixat în punctul prim, precum și cei ce nu vor prezenta la însinuare atestatele cuvenite pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot excepționale.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela o școală publică. La înscrierea tuturor se cere atestat școlar și atestat de botez.

Examenele supletorii și de emendare se vor ține în 1 și 2 Septemvrie v. Ceice vor întârziă atât dela acest examen, cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii. Examenele de privațiști și maturitate de corigență oral se vor ține în 6 Septemvrie v. Aceștia au însă a se însinua în persoană la direcțiune cel mult până în 1-a Septemvrie v. Privațiștii au a plăti la direcțiune taxele pe un an școlar cu 74 coroane și taxa de examen de 80 coroane deja la însinuare pentru examen.

Taxa de primire e 8 coroane, didactru 60 coroane și alte taxe 6 coroane, și trebuiesc plătite la înscriere cel puțin jumătate, iară până în Februarie restul. Elevii, cari nu și vor achită la timp taxele, vor fi opriți dela cercetarea cursurilor.

Elevii de confesiuni străine decât cea română greco-orientală și greco-catolică plătesc didactru dublu.

Fiecare elev va mai plăti pe seama fondului de penziune al profesorilor încă o taxă de 10 coroane, o taxă edilă de 20 coroane pentru zidirea școlii, iară pentru excursiuni școlare și alte trebuințe suma de 6 coroane.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile și recuzitele necesare nouă și în bună stare, de oarece legile școlare opresc traficul de cărți și recuzite și folosirea de cărți vechi și necorăspunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături cu numele elevului.

Chipiul și uniforma proprie a școlii comerciale se recomandă a se procura deja în prima lună de școală și se impune în mod obligator tuturor elevilor din școala comercială. Forma și culoarea se pot afla dela direcțiune. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tutorii școlărilor să se adreseze la direcțiune. *Direcțiunea.*

Anunț.

Cursurile „Școlii pentru economia și industria de casă“, susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiu“, se încep la 15 Septemvrie n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumelor, spălătul și călcatul rufelor, confecționarea rufelor etc. (instructoară d-na Iulia Dancăș); b) învățământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, impletit cu mașina, tors și țesut, (instructoarea d-șoarele Al. Țieranu și Virg. Podoabă).

Informațiunii se pot primi dela

Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiu“.

Poșta redacției.

D-lui N. P. în S. Ne întrebi „cu indignare“ cum se face de nu răspundem acelor „atacuri“ de cari ne învrednicește în timpul din urmă revista „Neamul românesc“ și rămâi nedumerit în fața tăcerii noastre „când aceste atacuri se întetesc tot mai mult și cuprind rătăți tot mai vădite“. Nu trebuie să te neliniștești, iubite prietino. Cei „loviți“ — cum spui D-ta au toate motivele să fie mai calmi. Cu seninătatea cu care au primit laudele aceluiaș condei, ei încasează și micile rătăți. Probabil însă să va curmă tăcerea care te indispune și atunci vei primi și D-ta și publicul cetitor lămuriri. Aceste lămuriri însă nu sunt urgente. Ori cine își poate da seama că în câteva luni de zile un om lăudat pentru „vrednicia“ lui nu poate ajunge să fie batjocorit de unul și acelaș condei. „Aliquid naeret“ zici D-ta și ai toată dreptatea. Și vezi cu toate astea noi am prefera să nu ridicăm vâlul acestor mizerii și să nu-ți dăm prilejul nici D-tale nici altor oameni buni și cinstiți să te poți furia după paravanul care ascunde buzola opiniilor unuia din „oamenii noștri mari“ cum spui D-ta cu atâta naivitate curată dela țară... Ai avea prilejul unor desamăgiri dure-roase și sufletul D-tale sănătos va tresări când vei înțelege câte patimi mititele joacă uneori în călimara cutărui proroc. Și te-ai amări iubite prietino, pentrucă — cum spuneam — D-ta ești suflet curat și om cinstit.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.

Red. responsabil: LAZAR DEVAN.

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

— din Sibiu —

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161,399'11 cor.

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:

95.816.412 — coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:

9.882.454 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278'83 coroane,

pentru capitale asigurate pe viață 4.028,113'12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 5, etagiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.